

Особливості адміністративного та судового оскарження адміністративних актів у сфері земельних відносин

Валерій Даугуль,

директор Юридичного департаменту
Державної служби України з питань
геодезії, картографії та кадастру,
кандидат юридичних наук

Про що будемо говорити?

- 1.«Матчасть» (розставимо акценти).
- 2.Особливості адміністративного оскарження у сфері земельних відносин на прикладі практик Держгеокадастру.
- 3.Судова практика і ЗАП.

Переваги адміністративного оскарження

- Оперативність;
- Менша формалізованість (порівняно з судовим оскарженням);
- Економічність /і для скажника і для держави/.

Правова основа оскарження адміністративних актів та процедурних рішень

Конституція України /ст.ст. 8, 19, 40, 55 та 124/

Правосуддя в Україні здійснюють виключно суди.

Юрисдикція судів поширюється на будь-який юридичний спір та будь-яке кримінальне обвинувачення. У передбачених законом випадках суди розглядають також інші справи.

Законом може бути визначений обов'язковий **досудовий порядок урегулювання спору** (частина 3 статті 124)

Правова основа оскарження адміністративних актів та процедурних рішень

Відповідно до ст. 5 КАС України кожна особа має право звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси.

Наприклад, законний інтерес суміжного землевласника у збереженні дозволеного виду використання земель та недопущенні несанкціонованого ущільнення забудови є очевидним і охоронюваним нормами земельного та містобудівного законодавства.

Нормативна база адміністративного оскарження

Закон України «Про адміністративну процедуру» від 17 лютого 2022 року № 2073-IX /стаття 18 та розділ VI. АДМІНІСТРАТИВНЕ ОСКАРЖЕННЯ/.

Стаття 18. Гарантування ефективних засобів правового захисту

1. Особа має право на оскарження рішень, дій чи бездіяльності адміністративного органу в порядку адміністративного оскарження відповідно до цього Закону та/або в судовому порядку.
2. Адміністративний орган зобов'язаний повідомити особу про спосіб, порядок і строк оскарження адміністративного акта, який негативно впливає на право, свободу чи законний інтерес особи.

Нормативна база адміністративного оскарження

Земельний кодекс України /стаття 17-2. Особливості адміністративного провадження адміністративних справ у сфері земельних відносин/

Нагадаю, що стаття 17-2 з'явилася в ЗК на підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту інтересів власників земельних часток (паїв), а також застосування адміністративної процедури у сфері земельних відносин» від 8 жовтня 2024 року № 3993-ІХ (більшість норм якого набрала чинності 08.11.2024 року).

Нормативна база адміністративного оскарження

Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП) – глава 24.
Оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення.

М'яке право органів Ради Європи:

Резолюція (77) 31 КМ РЄ про захист особи відносно актів адміністративних органів від 28 вересня 1977 р.; Рекомендація № R (80) 2 щодо здійснення дискреційних повноважень адміністративними органами від 11 березня 1980 р.; Рекомендація № R (87) 16 щодо адміністративних процедур, які зачіпають велику кількість осіб, від 17 вересня 1987 р.; Рекомендація (2003) 16 з виконання адміністративних і судових рішень у сфері адміністративного права від 9 вересня 2003 р.; Рекомендація про добре адміністрування від 20 червня 2007 р. та ін.

Усунення колізій між ЗАП та спеціальними законами

❖ Частина 2 статті 3 ЗАП:

Законом можуть бути встановлені особливості адміністративного провадження для окремих категорій адміністративних справ. Такі особливості повинні відповідати принципам адміністративної процедури, визначеним цим Законом.

❖ Пункт 3 розділу IX. ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ ЗАП:

До приведення законодавчих актів у відповідність із цим Законом вони застосовуються в частині, що не суперечить принципам цього Закону.

Хто має право на адміністративне оскарження?

Право на адміністративне оскарження відповідно до цього Закону має **особа**, яка вважає, що:

- 1) прийнятим адміністративним актом чи його виконанням **порушено або може бути порушено її право, свобода чи законний інтерес;**
- 2) процедурне рішення або дія, бездіяльність адміністративного органу **негативно впливає на її права, свободи чи законні інтереси.**

/Частина перша статті 78 ЗАП/

Хто така «особа»?

Стаття 27. Учасники адміністративного провадження

1. Учасником адміністративного провадження є:

1) особа, питання про право, свободу чи законний інтерес або обов'язок якої вирішується в адміністративному акті (адресат), у тому числі:

а) особа, яка з метою забезпечення реалізації свого права, свободи чи законного інтересу або виконання нею визначеного законом обов'язку звертається до адміністративного органу із заявою про прийняття адміністративного акта (**заявник**);

б) особа, стосовно якої адміністративний орган ініціював адміністративне провадження;

в) особа, яка з метою захисту свого права, свободи чи законного інтересу звертається до адміністративного органу із скаргою (**скаржник**);

2) інша особа, на право, свободу чи законний інтерес якої негативно впливає або може вплинути адміністративний акт (заінтересована особа).

Хто такий скаржник?

Із посібника для практиків «Адміністративна процедура в діяльності ОМС»:

Скаржник – особа, яка звертається до АО з метою захисту своїх прав і законних інтересів (згідно з пп. «в» п. 1 ч. 1 ст. 27 ЗАП).

!! Скаржником може бути не лише особа, яка брала участь на попередніх стадіях адміністративного провадження (адресат АА, зокрема заявник, або заінтересована особа), а й **будь-яка інша фізична або юридична особа**, яка вважає, що АА (або процедурним рішенням, дією чи бездіяльністю) порушуються її права, свободи чи законні інтереси.

Предмет оскарження (або що можна оскаржити по ЗАП)

1. Адміністративний акт (АА).
2. Процедурне рішення (ПР).
3. Процедурна дія (ПД).
4. Бездіяльність адміністративного органу (БАО).

Оскарження процедурних рішень

Частина 3 статті 78 ЗАП:

Особа може оскаржити до моменту прийняття адміністративного акта:

- 1) **відмову** щодо початку адміністративного провадження;
- 2) **відмову** в наданні статусу заінтересованої особи;
- 3) **відмову** щодо відводу посадової особи адміністративного органу (члена колегіального органу) або особи, яка сприяє розгляду справи;
- 4) **рішення** про зупинення або закриття адміністративного провадження;
- 5) **відмову** в наданні доступу до матеріалів справи або обмеження права особи на ознайомлення з такими матеріалами;
- 6) **іншу процедурну дію та/або процедурне рішення** у визначених законом випадках.

Оскарження процедурних рішень та бездіяльності АО

Скарга на іншу процедурну дію та/або **процедурне рішення адміністративного органу**, крім передбачених частиною третьою цієї статті, подана до завершення адміністративного провадження, розглядається після прийняття адміністративного акта

/частина 4 статті 78 ЗАП/

Бездіяльність адміністративного органу оскаржується у разі неприйняття адміністративного акта у встановлений законом строк або зволікання з розглядом справи (прийняттям процедурного рішення та/або вчиненням процедурної дії).

/частина 5 статті 78 ЗАП/

Скаргу на вчинення тієї самої процедурної дії, бездіяльність або прийняття того самого адміністративного акта може бути подано окремою особою (індивідуальна скарга) або групою осіб (колективна скарга) лише один раз, крім випадків, передбачених законом (**правило т.зв. «однієї інстанції»**).

/частина 6 статті 78 ЗАП/

Особливості оскарження за статтею 17-2 ЗК України

Оскарження рішень органів державної влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у сфері земельних відносин здійснюється лише в судовому порядку, якщо інше не передбачено цим Кодексом, Законом України "Про адміністративну процедуру", іншими нормативно-правовими актами у зазначеній сфері.

/Частина 2 статті 17-2 ЗК/

Особливості оскарження за статтею 17-2 ЗК України

Рішення органів державної влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування у сфері земельних відносин, їх посадових осіб, на підставі яких:

- **виникають речові права** на земельні ділянки;
- **надається дозвіл (згода)** на розроблення документації із землеустрою або відмова в його (її) наданні;
- **надається погодження** або відмова у погодженні документації із землеустрою;
- **вносяться відомості** до Державного земельного кадастру (зміни до таких відомостей), надаються такі відомості (відмова в їх наданні);

можуть бути визнані недійсними, протиправними **виключно за рішенням суду**, крім випадків, коли скасування протиправних рішень в позасудовому порядку передбачено законодавчими актами у сфері земельних відносин, **а також Законом України "Про адміністративну процедуру"**. Визнання нікчемними власних рішень органами державної влади, Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування допускається в порядку, передбаченому Законом України "Про адміністративну процедуру".

/Частина 3 статті 17-2 ЗКУ/

Особливості оскарження за статтею 17-2 ЗК України

Подання скарги на адміністративний акт у сфері земельних відносин за клопотанням скаржника в порядку, визначеному Законом України "Про адміністративну процедуру", не зупиняє дію адміністративного акта, що оскаржується, якщо інше не передбачено цим Кодексом, іншим законодавчим актом у зазначеній сфері.

/Частина 12 статті 17-2 ЗК/

!! На противагу - ЗАП:

Подання скарги за клопотанням скаржника зупиняє дію адміністративного акта, що оскаржується, крім випадків, передбачених законом.

/Частина 4 статті 83 ЗАП/

Суб'єкт розгляду скарги

Суб'єктом розгляду скарги є адміністративний орган **вищого рівня** (з урахуванням особливостей, визначених частиною третьою цієї статті), якщо інший суб'єкт не передбачений законом.

/Частина 1 статті 79 ЗАП/

Тут важливо !

Вищий орган у порядку підлеглості, так і посадова особа, яка уповноважена на перегляд оскаржуваних актів. Слід також зважати на наявність **предметної компетенції** розглядати скарги на адміністративні акти, процедурні рішення та дії адміністративних органів (*приклад: міністерство та ЦОВВ, або ЦОВВ та його територіальний орган*).

Суб'єкт розгляду скарги

Суб'єктом розгляду скарги, пов'язаної із здійсненням органом місцевого самоврядування делегованого йому повноваження органу виконавчої влади, є центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику щодо делегованого повноваження.

Пункт б) частини 1 статті 33 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні»:

До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

б) делеговані повноваження:

5) вирішення земельних спорів у порядку, встановленому законом;

9) організація і здійснення землеустрою, погодження проектів землеустрою;

10) здійснення державного контролю за використанням та охороною земель у межах та порядку, встановлених законом (стаття 6-1 ЗУ «Про державний контроль за використанням та охороною земель»);

13) надання відомостей з Державного земельного кадастру відповідно до закону (стаття 38 ЗУ «Про ДЗК»).

Комісія з розгляду скарг

Частина 2 статті 79 ЗАП :

Суб'єкт розгляду скарги **може** утворити комісію з розгляду скарг. До складу комісії з розгляду скарг, крім посадових осіб адміністративного органу, можуть включатися представники інститутів громадянського суспільства у кількості, що не перевищує третини її загального складу. Діяльність комісії з розгляду скарг здійснюється з дотриманням вимог цього Закону.

Рішення комісії з розгляду скарг оформлюється **висновком, який має рекомендаційний характер і є обов'язковим для розгляду керівником (іншою уповноваженою особою) відповідного адміністративного органу.** Остаточне рішення щодо скарги приймається відповідним адміністративним органом не пізніше як на п'ятий робочий день з дня отримання рішення комісії з розгляду скарг. Неврахування висновку комісії з розгляду скарг обґрунтовується та додається разом з висновком до остаточного рішення, прийнятого за результатами розгляду скарги.

Комісія з розгляду скарг

Питання формування та організації діяльності комісій з розгляду скарг визначаються адміністративними органами, що утворюють такі комісії, з урахуванням **примірного положення** про комісію з розгляду скарг, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

Постанова КМУ від 28 квітня 2023 р. № 420 «Про затвердження Примірного положення про комісію з розгляду скарг» (набрала чинності 15.12.2023).

Комісія з розгляду скарг

Частина 3 статті 79 ЗАП:

У разі відсутності адміністративного органу вищого рівня скарга щодо прийнятого адміністративного акта, процедурних рішень, дій чи бездіяльності адміністративного органу подається до того самого адміністративного органу, який прийняв адміністративний акт, вчинив процедурні дії та/або прийняв процедурне рішення чи допустив бездіяльність, що оскаржуються, якщо при ньому утворено комісію з розгляду скарг. Такий адміністративний орган має статус суб'єкта розгляду скарги.

!! У разі якщо такий адміністративний орган не утворив комісію з розгляду скарг, скарга на адміністративний акт, процедурне рішення, дію чи бездіяльність адміністративного органу подається до суду відповідно до закону.

Зразки документів

Із посібника для практиків «Адміністративна процедура в діяльності ОМС»:

РОЗДІЛ 8. ЗРАЗКИ ДОКУМЕНТІВ ЩОДО АДМІНІСТРАТИВНОГО ОСКАРЖЕННЯ

- 8.1. ПОЛОЖЕННЯ ПРО КОМІСІЮ З РОЗГЛЯДУ СКАРГ, ВИСНОВОК КОМІСІЇ, ОКРЕМА ДУМКА ЧЛЕНА КОМІСІЇ
- 8.2. ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ДАТУ, ЧАС, МІСЦЕ ЗАСІДАННЯ КОМІСІЇ З РОЗГЛЯДУ СКАРГ, А ТАКОЖ ПРО ЇЇ СКЛАД
- 8.3. СКАРГА
- 8.4. КЛОПОТАННЯ ПРО ПОНОВЛЕННЯ СТРОКУ ПОДАННЯ СКАРГИ
- 8.5. ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПОНОВЛЕННЯ СТРОКУ ПОДАННЯ СКАРГИ
- 8.6. СКАРГА НА ПОСТАНОВУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОМІСІЇ
- 8.7. АДМІНІСТРАТИВНИЙ АКТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ СКАРГИ НА ПОСТАНОВУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОМІСІЇ

Зразки можна завантажити у **WORD**. І під кожним зразком є підказки для АО!

Подання скарги

Скарга подається **до адміністративного органу, що прийняв** адміністративний акт, процедурне рішення та/або вчинив процедурну дію чи допустив бездіяльність, що оскаржується, який не пізніше наступного дня передає (надсилає) її разом з матеріалами справи суб'єкту розгляду скарги, визначеному статтею 79 цього Закону.

/Частина 1 статті 82 ЗАП/

Що має перевірити суб'єкт розгляду скарги?

1. Чи мало місце порушення норм матеріального права;
2. Чи відбулося істотне порушення процедури (включаючи компетенцію);
3. Чи правильно та повно встановлено обставини справи;
4. Чи призвели допущені порушення до протиправності адміністративного акта.

Строки подання скарги

Частина 1 статті 80 ЗАП:

- ✓ **Скарга на адміністративний акт** може бути подана протягом тридцяти календарних днів з дня доведення його до відома особи, яка була учасником адміністративного провадження щодо прийняття зазначеного акта.
- ✓ Особа, на право, свободу чи законний інтерес якої негативно впливає адміністративний акт, але яка не була учасником адміністративного провадження, має право подати скаргу на такий адміністративний акт протягом тридцяти календарних днів з дня, коли вона дізналася або мала дізнатися про такий вплив.
- ✓ **Скарга на бездіяльність** адміністративного органу може бути подана в будь-який час після спливу строку прийняття адміністративного акта.
- ✓ **Скарга на процедурну дію або процедурне рішення** може бути подана протягом тридцяти календарних днів з дня, коли особі, яка була учасником адміністративного провадження, стало відомо про вчинення процедурної дії або прийняття процедурного рішення.

Строки подання скарги

1. Спеціальним законом можуть бути передбачені й інші строки подання скарги.
2. ЗАП прив'язав строк оскарження НЕ до моменту прийняття рішення або вчинення дій, а до факту **доведення їх до відома особи.**
3. Строки оскарження вимірюються **в календарних днях**, що є правильним (на відміну від підходів ЗУ «Про звернення громадян», де такий строк дорівнює один місяць і т.п.)

Про важливість дотримання строку подання скарги

Скарга, подана з порушенням строку подання **без поважних причин**, передбачених цією статтею, **залишається без розгляду.**

/Частина 3 статті 80 ЗАП/

!! Строк подання скарги **не вважається пропущеним** у разі незазначення в адміністративному акті **строку та порядку його оскарження.**

/Частина 4 статті 80 ЗАП/

Недоведення адміністративним органом адміністративного акта до відома особи в установленому порядку є **підставою для продовження строку оскарження такого акта.**

/Частина 5 статті 75 ЗАП/

Поновлення строків на оскарження

Частина 2 статті 81 ЗАП :

У разі пропущення у зв'язку з хворобою, відрядженням чи з інших **поважних причин** строку подання скарги, визначеного частиною першою цієї статті, скаржник може звернутися з клопотанням про поновлення строку подання скарги. Звернення про поновлення строку подання скарги може бути подано **протягом десяти робочих днів з дня припинення обставин**, що були поважною причиною пропущення строку подання скарги, але не пізніше одного року з дня прийняття адміністративного акта. Скарга, строк подання якої пропущено з поважних причин, подається протягом десяти робочих днів з дня отримання повідомлення про поновлення такого строку.

У разі поновлення строку подання скарги суб'єкт розгляду скарги зазначає про це в **окремому рішенні або у рішенні за скаргою** із зазначенням поважних причин пропуску строку подання скарги та документів або інших доказів, що підтверджують наявність поважних причин.

Про форму скарги

Частина 1 статті 81 ЗАП:

Скарга подається в письмовій (електронній або паперовій) формі, крім випадку, передбаченого частиною третьою цієї статті,

Частина 3 статті 81 ЗАП:

Скарга може бути подана в усній формі у випадках, передбачених законом, що фіксується в матеріалах справи шляхом переведення її посадовою особою адміністративного органу в письмову форму в момент подання (*з урахуванням статті 17-2 ЗК – ні, не може*).

Про форму скарги

Тут важливо пам'ятати, що відповідно до частини 1 статті 17-2 ЗК - лише письмова форма.

Подання заяв, передбачених цим Кодексом, іншими нормативно-правовими актами у сфері земельних відносин, до органів державної влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб здійснюється **лише у письмовій формі** шляхом особистого звернення, надсилання поштовим відправленням або подання в електронній формі.

Про форму скарги

Важливо!

Звернення особи, яке за назвою чи формою не відповідає вимогам до скарги, але є **скаргою по суті (за змістом), розглядається за правилами адміністративного оскарження.**

/Частина 4 статті 81 ЗАП/

Порядок здійснення адміністративного провадження за скаргою

Відповідно до ст.ст. 83 та 84 ЗАП:

- ❖ Адміністративне провадження за скаргою починається з дня надходження скарги, оформленої відповідно до вимог статті 81 цього Закону, до суб'єкта розгляду скарги.
- ❖ Реєстрація скарги та повідомлення скаржнику про її надходження здійснюються в порядку, визначеному статтею 42 цього Закону.
- ❖ Підготовка, розгляд та вирішення справи за скаргою здійснюються згідно з вимогами цього Закону щодо адміністративного провадження у справах за заявою особи з урахуванням особливостей, передбачених цим розділом.

Порядок здійснення адміністративного провадження за скаргою

- ❖ Суб'єкт розгляду скарги може самотійно вчиняти необхідні процедурні дії або вимагати від відповідного адміністративного органу вчинення певних процедурних дій (витребування документів, опитування свідків, заслуховування учасників адміністративного провадження, вчинення інших процедурних дій) та надсилання йому додаткових матеріалів.
- ❖ Суб'єкт розгляду скарги зобов'язаний поінформувати учасників провадження про можливість вирішення спору шляхом примирення в межах, передбачених законом.
- ❖ Подання скарги за клопотанням скаржника зупиняє дію адміністративного акта, що оскаржується, крім випадків, передбачених законом.

Види рішень за скаргою

Відповідно до частина 1 статті 85 ЗАП суб'єкт розгляду скарги відповідно до своєї компетенції за результатами перегляду справи **може прийняти одне з таких рішень:**

- 1) **скасувати** повністю або частково адміністративний акт та зобов'язати адміністративний орган видати новий адміністративний акт або повторно розглянути справу, а в передбачених законом випадках - самостійно прийняти адміністративний акт;
- 2) **скасувати** повністю або частково процедурне рішення, самостійно прийняти процедурне рішення;
- 3) **залишити** адміністративний акт, процедурне рішення без змін, а скаргу - без задоволення;

Види рішень за скаргою

4) **визнати дію** адміністративного органу протиправною та зобов'язати його:

а) припинити вчинення відповідної дії;

б) усунути наслідки такої дії;

в) виконати іншу дію на вимогу особи;

5) **зобов'язати** адміністративний орган усунути негативні наслідки, відшкодувати матеріальну шкоду, заподіяну протиправним адміністративним актом, дією або бездіяльністю адміністративного органу, у порядку, визначеному законом;

6) **визнати** повністю або частково виконаний адміністративний акт протиправним, якщо його виконання призвело до настання незворотних правових наслідків.

Умови (підстави) скасування адміністративного акту

Суб'єкт розгляду скарги скасовує повністю або частково адміністративний акт **у разі порушення норм матеріального права, істотного порушення процедури** (включаючи компетенцію) або **неправильного чи неповного встановлення обставин справи,** що призвело до прийняття протиправного адміністративного акта.

/Частина 2 статті 85 ЗАП/

Що таке істотне процедурне порушення?

- 1) **Істотним** буде таке процедурне рішення, яке пов'язане з недотриманням принципів адміністративної процедури. До такого висновку можна дійти, аналізуючи статтю 87 ЗАП, в якій до ознак протиправного АА віднесена **невідповідність його прийняття принципам АП.**
- 2) **Істотним** буде таке порушення процедурного правил у разі, якщо їх дотримання могло призвести до прийняття іншого рішення у справі.

Важливо!

Відповідно до частини 3 статті 87 ЗАП порушення адміністративним органом передбаченої законом адміністративної процедури, якщо воно не вплинуло і не могло вплинути на правомірність вирішення справи по суті, **не спричиняє протиправності адміністративного акта.**

Про протиправність адміністративного акту

Частина 2 статті 87 ЗАП:

Протиправним є адміністративний акт, що не відповідає вимогам, визначеним частиною першою цієї статті, зокрема:

1) прийнятий адміністративним органом, що:

а) не мав на це повноважень;

б) використав дискреційні повноваження незаконно;

2) суперечить положенням закону щодо форми та змісту адміністративного акта;

3) порушує норми матеріального права;

4) не відповідає принципам адміністративної процедури.

Про важливість мотивувальної частини АА

Важливо!

У разі якщо адміністративний акт **не містить мотивувальної частини**, у випадку, якщо відповідно до цього Закону вона є **обов'язковою**, такий акт скасовується

/частина 3 статті 85 ЗАП/

Частина 1 статті 72 ЗАП :

Адміністративний акт, прийнятий у письмовій формі, або усний адміністративний акт, підтверджений у письмовій формі, повинен мати мотивувальну частину (крім випадків, передбачених частиною шостою цієї статті).

Мотивування (обґрунтування) адміністративного акта в письмовій формі **повинно забезпечувати особі можливість правильно його зрозуміти та реалізувати своє право на оскарження адміністративного акта.**

Про важливість мотивувальної частини АА

Частина 6 статті 72 ЗАП:

6. Мотивування (обґрунтування) адміністративного акта **не вимагається, якщо:**

- 1) адміністративний орган задовольнив заяву, при цьому адміністративний акт не стосується прав, свобод чи законних інтересів інших осіб;
- 2) адміністративний орган під час здійснення інспекційних (контрольних, наглядових) повноважень не виявив порушень законодавства.

Про мотивування АА за статтею 17-2 ЗК

Частина 9 статті 17-2 ЗК України:

Мотивування (обґрунтування) адміністративного акта у сфері земельних відносин є обов'язковим лише у разі, якщо таким актом:

- **прийнято рішення про використання земельної ділянки, що перебуває у користуванні на правах оренди, емфітевзису, суперфіцію, для розміщення об'єктів, визначених частиною першою статті 7 Закону України "Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності";**
- **розірвано договір оренди земельної ділянки державної, комунальної власності, емфітевзису, суперфіцію щодо такої земельної ділянки, за умови що відповідно до закону або згідно з договором сторона договору, якою є адміністративний орган, має право розірвати договір в односторонньому порядку;**
- **в інших випадках, визначених цим Кодексом, Законом України "Про адміністративну процедуру" та іншими нормативно-правовими актами у сфері земельних відносин.**

Про проблеми застосування статті 17-2 ЗК України та законопроект «Про внесення змін до статті 17-2 Земельного кодексу України» за реєстраційним № 15054 від 04.03.2026

Законопроект «Про внесення змін до статті 17-2 Земельного кодексу України» за реєстраційним № 15054 від 04.03.2026, внесений народними депутатами України Чорноморовим А.О та іншими (далі - законопроект №15054)

Мета законопроекту: приведення статті 17-2 ЗК у відповідність із Законом України «Про адміністративну процедуру» та врахування рекомендації експертів проекту «Продовження підтримки комплексної реформи державного управління в Україні» (EU4PAR2) щодо аналізу Закону України від 8 жовтня 2024 року № 3993-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту інтересів власників земельних часток (паїв), а також застосування адміністративної процедури у сфері земельних відносин».

Про законопроект «Про внесення змін до статті 17-2 Земельного кодексу України» за реєстраційним № 15054 від 04.03.2026

Законопроектom № 15054 пропонується:

У статті 17-2 Земельного кодексу України:

1) частину другу виключити;

На сьогодні ч. 2 ст. 17-2 ЗК такий редакції:

*«2. Оскарження рішень органів державної влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у сфері земельних відносин здійснюється **лише в судовому порядку**, якщо інше не передбачено цим Кодексом, Законом України «Про адміністративну процедуру», іншими нормативно-правовими актами у зазначеній сфері.»*

Про законопроект № 15054 від 04.03.2026

2) частину третю статті 17-2 ЗК пропонується викласти в такій редакції:

«3. Рішення органів державної влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування у сфері земельних відносин, їх посадових осіб, **на підставі яких виникають речові права на земельні ділянки**, можуть бути визнані недійсними, протиправними **виключно за рішенням суду**, крім випадків, коли скасування протиправних рішень в позасудовому порядку передбачено законодавчими актами у сфері земельних відносин, а також Законом України «Про адміністративну процедуру».

Адміністративні акти в системі Держгеокадастру (ЦА та його територіальні органи)

- накази ГУ про відмови у наданні дозволів на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки або іншого виду документації із землеустрою (скарги на такі накази - до ЦА);
- накази ГУ про відмову у затвердженні та передачі у власність чи у передачі в оренду (постійне користування) – скарги на такі накази до ЦА, але 99,9 % в суд);
- накази ГУ про укладення договорів оренди з ТОВ «Державний земельний банк», про внесення змін до договорів оренди і т.п.;
- накази ГУ про надання згоди на поділ земельної ділянки державної власності сільськогосподарського призначення чи відмову у поділі;
- **рішення, дії та бездіяльність державних кадастрових реєстраторів (ДКР) територіальних органів;**
- рішення СІЗів (в Пілоті) */поки скарг на їх рішення не має, СІЗів, які приймають участь у пілоті - 42, і рішення вони приймають самостійно /*

Адміністративні акти в системі Держгеокадастру (ЦА та його територіальні органи)

- накази про позбавлення (припинення дії) кваліфікаційного сертифіката інженера – землевпорядника чи кваліфікаційного сертифіката інженера - геодезиста, накази про зупинення, накази про поновлення дії кваліфікаційних сертифікатів;
- накази про задоволення чи про відмову у задоволенні скарги у видачі територіальним органом витягу із технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки;
- накази Держгеокадастру про здійснення позапланового заходу державного контролю за використанням та охороною земель або про відмову у його здійсненні відповідно до пункту 4-8 Постанови КМУ «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) в умовах воєнного стану» від 13 березня 2022 р. № 303 (*адміністративний акт чи процедурне рішення?*).

Накази Держгеокадастру на виконання пункту 4-8 постанови КМУ від 13 березня 2022 р. № 303

Пункт 4-8:

Позапланові заходи державного контролю за використанням та охороною земель з підстави, визначеної абзацом п'ятим частини першої статті 6 Закону України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності", здійснюються за рішенням Державної служби з питань геодезії, картографії та кадастру.

Абзац 5 частини 1 статті 6 ЗУ "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності":

«звернення фізичної особи (фізичних осіб) про порушення, що спричинило шкоду її (їхнім) правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю, навколишньому природному середовищу чи безпеці держави, з додаванням документів чи їх копій, що підтверджують такі порушення (за наявності). Позаплановий захід у такому разі здійснюється територіальним органом державного нагляду (контролю) за наявністю погодження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у відповідній сфері державного нагляду (контролю), або відповідного державного колегіального органу».

Адміністративна процедура у діяльності Держгеокадастру та його територіальних органів

Всього в Держгеокадастрі (ЦА) за **2025 рік** було видано 123 накази як адміністративні акти, з них: з питань ведення ДЗК - 32 накази, з яких лише 5 про задоволення (часткове задоволення) скарги.

У 2026 році в Держгеокадастрі (ЦА) **станом на 24 серпня 2026 року**, видано **357** наказів ДГК як адміністративних актів (задоволення скарг, відмова у задоволенні, про відкликання АА і т.п.), з них: 1) по Управлінню сертифікації – **236**; 2) по Департаменту контролю за використанням та охороною земель – **80**; 3) по Департаменту ведення ДЗК- **32**; 4) по Управлінню ринку та оцінки земель – **8**; 5) по Департаменту землеустрою, використання та охорони земель – **1**.

Оскарження рішень, дій або бездіяльності Державного кадастрового реєстратора територіального органу Держгеокадастру

Нормативна база:

Земельний кодекс України (стаття 17-2);

Закон України «Про адміністративну процедуру»(ЗАП);

Закон України «Про Державний земельний кадастр»;

Порядок ведення Державного земельного кадастру, затверджений постановою КМУ від 17 жовтня 2012 р. № 1051 (пункти 222 - 231).

Оскарження рішень, дій або бездіяльності Державного кадастрового реєстратора

222. Рішення, дії або бездіяльність Державного кадастрового реєстратора можуть бути оскаржені до Держгеокадастру або до суду.

Оскарження до Держгеокадастру рішень, дій або бездіяльності Державного кадастрового реєстратора здійснюється з урахуванням вимог Закону України “Про адміністративну процедуру”.

227-1. Підготовка, розгляд та вирішення справи за скаргою здійснюються Держгеокадастром або його територіальним органом згідно з вимогами Закону України “Про адміністративну процедуру” щодо адміністративного оскарження.

Оскарження рішень, дій або бездіяльності Державних кадастрових реєстраторів

223. Держгеокадастр розглядає скарги:

- 1) на рішення Державного кадастрового реєстратора про державну реєстрацію земельної ділянки або про відмову у здійсненні такої дії (крім випадків, коли щодо земельної ділянки наявний судовий спір);
 - 1-1) на рішення Державного кадастрового реєстратора про державну реєстрацію меліоративної мережі, складової частини меліоративної мережі або про відмову у здійсненні такої дії;
- 2) на рішення про внесення відомостей (змін до них) до Державного земельного кадастру про об'єкти Державного земельного кадастру або про відмову у здійсненні такої дії;
- 3) щодо виправлення технічної помилки у відомостях Державного земельного кадастру, яка допущена органом, що здійснює його ведення;
- 4) на прийняті рішення, дії або бездіяльність Державного кадастрового реєстратора в межах його повноважень.

224. Територіальні органи Держгеокадастру розглядають скарги на рішення щодо надання відомостей Державного земельного кадастру.

Скарга на рішення, дії або бездіяльність Державного кадастрового реєстратора

227. Скарга на рішення, дії або бездіяльність Державного кадастрового реєстратора або територіального органу Держгеокадастру подається особою, яка вважає, що її права порушено (її представником), у паперовій формі під час особистого звернення чи шляхом надсилання поштового відправлення або в електронній формі з використанням Порталу Дія чи шляхом надсилання на адресу офіційної електронної пошти Держгеокадастру та повинна містити:

- 1) найменування органу, до якого подається скарга;
- 2) повне найменування/ прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) скаржника, його місце проживання чи перебування (для фізичних осіб) або місцезнаходження (для юридичних осіб), а також найменування/ прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) представника скаржника, якщо скарга подається представником;
- 3) реквізити рішення, яке оскаржується, зміст оскаржуваної дії чи бездіяльності;
- 4) зміст вимог скаржника та їх обґрунтування;
- 5) у разі потреби до скарги додаються документи, необхідні для їх розгляду, або їх копії;
- 6) підпис скаржника або його представника із зазначенням дати складення скарги - у разі подання скарги у паперовій формі, або кваліфікований електронний підпис - у разі подання скарги в електронній формі;
- 7) дату складення скарги.

Скарга на рішення, дії або бездіяльність Державного кадастрового реєстратора територіального органу

Скарга може бути подана в **усній формі шляхом особистого звернення** у випадках, передбачених законом, що фіксується в матеріалах справи шляхом переведення її посадовою особою Держгеокадастру або його територіального органу в письмову форму в момент подання.

Порівняйте із частиною 4 статті 39 ЗАП:

*4. Заява в **усній формі, подана шляхом особистого звернення**, фіксується в матеріалах справи шляхом оформлення її посадовою особою адміністративного органу в письмовій формі в момент подання заяви. Оформлена в такий спосіб письмова заява підписується заявником (його представником), крім випадків, передбачених законодавством.*

Результат розгляду скарги на рішення, дії або бездіяльність Державного кадастрового реєстратора

228. За результатами розгляду скарги Держгеокадастр та його територіальні органи можуть прийняти одне з таких рішень:

- 1) скасувати повністю або частково адміністративний акт та зобов'язати Державного кадастрового реєстратора видати новий адміністративний акт або повторно розглянути справу;
- 2) скасувати повністю або частково процедурне рішення, самостійно прийняти процедурне рішення;
- 3) залишити адміністративний акт, процедурне рішення без змін, а скаргу - без задоволення;
- 4) визнати дію Державного кадастрового реєстратора протиправною та зобов'язати його відповідно до законодавства: припинити вчинення відповідної дії; усунути наслідки такої дії; виконати іншу дію на вимогу особи;
- 5) зобов'язати відповідно до законодавства Державного кадастрового реєстратора усунути негативні наслідки, відшкодувати матеріальну шкоду, заподіяну протиправним адміністративним актом, дією або бездіяльністю Державного кадастрового реєстратора;
- 6) визнати повністю або частково виконаний адміністративний акт протиправним, якщо його виконання призвело до настання незворотних правових наслідків;
- 7) *тимчасово блокувати доступ Державного кадастрового реєстратора до Державного земельного кадастру;*
- 8) *припинити доступ Державного кадастрового реєстратора до Державного земельного кадастру;*
- 9) *притягнути до дисциплінарної відповідальності посадову особу територіального органу Держгеокадастру відповідно до законодавства;*
- 10) *залишити скаргу без розгляду як таку, що подана з порушенням строку подання без поважних причин, передбачених пунктом 225 цього Порядку.*

Про сертифікованих інженерів-землевпорядників, які вносять відомості до ДЗК (пілотний проект)

- ✓ протягом реалізації пілотного проекту сертифіковані інженери-землевпорядники в порядку та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України, **мають права та обов'язки, передбачені цим Законом для державних кадастрових реєстраторів;**
- ✓ рішення сертифікованих інженерів-землевпорядників про внесення до Державного земельного кадастру відомостей, що не відповідають цьому Закону та порушують права, охоронювані законом інтереси фізичних чи юридичних осіб, держави чи територіальної громади, **можуть бути скасовані центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, з власної ініціативи або за скаргами фізичних чи юридичних осіб, або судом.** Рішення сертифікованих інженерів-землевпорядників про державну реєстрацію земельних ділянок, щодо яких зареєстровані речові права, а також про внесення до Державного земельного кадастру змін до таких відомостей скасовуються **лише у судовому порядку.**

Про сертифікованих інженерів-землевпорядників, які вносять відомості до ДЗК (пілотний проект)

Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації пілотного проекту щодо внесення до Державного земельного кадастру відомостей про земельні ділянки сертифікованими інженерами-землевпорядниками» від 2 липня 2025 р. № 794.

Набрала чинності 4 серпня 2025 року. Пілотний проект до 31 грудня 2026 року.

!! У разі надходження до Держгеокадастру скарг фізичних чи юридичних осіб на рішення або дії сертифікованих інженерів-землевпорядників, прийняті або здійснені ними в рамках пілотного проекту, такі скарги розглядаються в порядку, визначеному Порядком ведення ДЗК (власне, як і скарги на рішення та дії наших ДКРів).

Про скарги (звернення) про позбавлення сертифікованого інженера-землевпорядника кваліфікаційного сертифіката (його припинення дії)

Стаття 68 Закону України «Про землеустрій»:

Особи, винні в порушенні законодавства у сфері землеустрою, несуть відповідальність згідно із законом.

Кваліфікаційна комісія за результатами розгляду письмових звернень заінтересованих осіб, замовників документації із землеустрою, органів державної влади та місцевого самоврядування, саморегулівних організацій у сфері землеустрою робить подання центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, про позбавлення сертифікованого інженера-землевпорядника кваліфікаційного сертифіката (його припинення дії) з таких підстав:

- **встановлення Кваліфікаційною комісією факту порушення** сертифікованим інженером-землевпорядником законодавства у сфері землеустрою та Державного земельного кадастру, що **призвело до порушення прав та/або законних інтересів замовників документації із землеустрою, юридичних або фізичних осіб, держави, територіальної громади**, на підставі розгляду письмових звернень таких осіб, органів державної влади, органів місцевого самоврядування;
- рішення суду за фактами неякісного проведення землеустрою сертифікованим інженером-землевпорядником;
- наявність у сертифікованого інженера-землевпорядника непогашеної судимості за корисливі кримінальні правопорушення;
- з'ясування факту неправомірної видачі кваліфікаційного сертифіката.

Скарги (звернення) про позбавлення сертифікованого інженера-землевпорядника кваліфікаційного сертифіката (його припинення дії)

ЗУ «Про землеустрій»

Стаття 19-1. Особливості адміністративного провадження адміністративних справ у сфері землеустрою

Вчинення процедурних дій, прийняття процедурних рішень у сфері землеустрою здійснюється в порядку, встановленому Законом України "Про адміністративну процедуру", з урахуванням особливостей, визначених цим Законом та статтею 17-2 Земельного кодексу України.

На підставі подання Кваліфікаційної комісії про позбавлення сертифікованого інженера-землевпорядника кваліфікаційного сертифіката центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, **приймає відповідне рішення та повідомляє його письмово у двотижневий строк** після надходження відповідного протоколу засідання Кваліфікаційної комісії.

Рішення про позбавлення сертифікованого інженера-землевпорядника кваліфікаційного сертифіката **може бути оскаржено в судовому порядку.**

Кваліфікаційна комісія

До складу Кваліфікаційної комісії включаються десять сертифікованих інженерів-землевпорядників, які делегуються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, та по п'ять сертифікованих інженерів-землевпорядників від кожної саморегулювальної організації у сфері землеустрою.

Рішення Кваліфікаційної комісії, крім рішень про припинення дії сертифіката інженера-землевпорядника та про затвердження програм підвищення кваліфікації сертифікованих інженерів-землевпорядників, приймаються на її засіданні простою більшістю голосів присутніх членів комісії.

Рішення Кваліфікаційної комісії про припинення дії сертифіката інженера-землевпорядника та про затвердження програм підвищення кваліфікації сертифікованих інженерів-землевпорядників приймаються на її засіданні трьома чвертями голосів від загального складу комісії.

Скарги (звернення) про позбавлення (припинення дії) сертифікованого інженера-геодезиста кваліфікаційного сертифіката

Стаття 5-1 Закону України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність»:

До складу Кваліфікаційної комісії включаються **десять** сертифікованих інженерів-геодезистів, які є представниками центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, та **по п'ять** сертифікованих інженерів-геодезистів від кожної саморегулювної організації у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності.

Рішення Кваліфікаційної комісії **може бути оскаржено до суду.**

Скарги (звернення) про позбавлення (припинення дії) сертифікованого інженера-геодезиста кваліфікаційного сертифіката

Дія кваліфікаційного сертифіката інженера-геодезиста припиняється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин:

- а) за зверненням сертифікованого інженера-геодезиста;
- б) у разі набрання законної сили рішенням суду про обмеження дієздатності особи, яка є сертифікованим інженером-геодезистом, визнання її недієздатною, безвісно відсутньою;
- в) **у разі встановлення Кваліфікаційною комісією факту порушення** сертифікованим інженером-геодезистом законодавства у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності, що призвело до порушення прав та/або законних інтересів юридичних, фізичних осіб, держави, територіальної громади, на підставі розгляду письмових звернень таких осіб, органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- г) у разі смерті сертифікованого інженера-геодезиста.

Порядок роботи Кваліфікаційних комісій

1. Порядок роботи Кваліфікаційної комісії, видачі та анулювання кваліфікаційного сертифіката **інженера-землевпорядника**, затверджений наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 27.10.2021 № 317 та зареєстрований в Міністерстві юстиції України 07 грудня 2021 року за № 1582/37204.
2. Порядок роботи Кваліфікаційної комісії, видачі та припинення дії кваліфікаційного сертифіката **інженера-геодезиста** затверджено наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 27 жовтня 2021 року № 317, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 07 грудня 2021 р. за № 1583/37205.

Про адміністративну процедуру у постановах Верховного Суду (чому важлива для АО судова практика?)

Із Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року № 1402-VIII :

Стаття 13. Обов'язковість судових рішень

5. Висновки щодо застосування норм права, викладені у постановах Верховного Суду, є **обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень**, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права.

Із Закону України «Про адміністративну процедуру» від 17 лютого 2022 року № 2073-IX:

Стаття 6. Законність

4. Висновки про застосування норм права, викладені у постановах Верховного Суду, є **обов'язковими для всіх адміністративних органів**, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права.

Постанова КАС ВС від 21 січня 2026 року у справі № 280/9029/24 (про суть рішення виконкому і про принципи АП)

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду (далі - КАС ВС) від 21 січня 2026 року у справі № 280/9029/24 за позовом Фізичної особи-підприємця ОСОБА_1 до Виконавчого комітету Запорізької міської ради третя особа: Товариство з обмеженою відповідальністю "Сімбіз", про скасування рішення про усунення наслідків порушень типових правил благоустрою території.

48. Рішення Виконавчого комітету Запорізької міської ради від 12 вересня 2024 року № 593 є адміністративним актом у розумінні статті 2 Закону № 2073-IX, оскільки прийнято адміністративним органом у межах адміністративної процедури для припинення правопорушення у сфері благоустрою, що впливає на права та обов'язки конкретних осіб, пов'язаних зі спірною тимчасовою спорудою.

49. Тому до оскаржуваного рішення застосовуються положення Закону № 2073-IX, який регулює адміністративне провадження, включаючи **принципи законності, пропорційності, безсторонності, відкритості та гарантування права особи на участь у провадженні** (статті 6, 9, 11, 12, 17 Закону № 2073-IX).

Постанова КАС ВС від 21 січня 2026 року у справі № 280/9029/24 (принцип офіційності)

55. Стаття 16 Закону № 2073-IX передбачає **принцип офіційності**, згідно з яким адміністративний орган зобов'язаний встановлювати обставини, що мають значення для вирішення справи, і за необхідності збирати для цього документи та інші докази з власної ініціативи, у тому числі без залучення особи витребовувати документи та відомості, отримувати погодження та висновки, необхідні для вирішення справи.

56. Верховний Суд зазначає, що принцип офіційності слід тлумачити у світлі принципу добросовісності учасників адміністративних правовідносин (стаття 13 Закону № 2073-IX).

Постанова КАС ВС від 21 січня 2026 року у справі № 280/9029/24 (право на участь в АП)

59. Також Верховний Суд звертає увагу, що право учасника адміністративного провадження бути заслуханим реалізується ним шляхом подання до адміністративного органу своїх пояснень та/або заперечень у спосіб, передбачений Законом № 2073-IX для подання заяви (абзац 2 частини першої статті 63 Закону № 2073-IX).

60. Таке право спрямоване на те, щоб особа, щодо якої адміністративний орган збираються прийняти рішення, мала можливість підтвердити свій інтерес та оскаржити фактичні обставини, встановлені суб'єктом владних повноважень, або запропонувати альтернативні, менш обтяжливі способи досягнення цілей суб'єкта владних повноважень.

61. Проте процедурне право на участь у адміністративному провадженні, передбачене статтею 49 та 63 Закону № 2073-IX, **не є безумовним, оскільки не може бути використано для захисту позиції особи, яка прямо суперечить закону.**

Постанова КАС ВС від 21 січня 2026 року у справі № 280/9029/24 (про істотність порушення)

85. Верховний Суд підкреслює, що порушення вимог адміністративної процедури може бути підставою для визнання рішення суб'єкта владних повноважень протиправним **лише за умови, якщо таке порушення є істотним - тобто таким, що вплинуло або могло об'єктивно вплинути на суть ухваленого рішення.** У випадку, коли фактичні обставини справи є безспірними, а правовий результат - визначений законом, формальне недотримання окремих процедурних вимог саме по собі не може слугувати достатньою підставою для скасування рішення суб'єкта владних повноважень.

86. Водночас скасування правильного по суті рішення лише через процедурні недоліки, коли не існує реальної альтернативи вирішення справи, суперечило б завданню адміністративного судочинства, визначеному статтею 2 КАС України.

Постанова КАС ВС від 21 січня 2026 року у справі № 280/9029/24 (про істотність порушення)

88. Верховний Суд підкреслює, що процедурне право особи на участь у адміністративному провадженні не може переважати над забезпеченням вимог законодавства у сфері благоустрою та містобудування, зокрема над безумовною вимогою щодо наявності паспорта прив'язки для розміщення ТС.

90. Така практика суперечила б принципу добросовісності у здійсненні прав, передбаченому частиною третьої статті 10 Закону № 2073-IX, та фактично заохочувала б до зловживання правом посилення на формальні процедурні недоліки.

Судова практика про принципи адміністративної процедури

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 27 березня 2025 року у справі № 480/5652/24 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «С.В.В.» до Сумської міської ради про визнання протиправним та скасування рішення.

Предметом спору у цій справі є перевірка правомірності, оцінка обґрунтованості та законності адміністративного акта Сумської міської ради, викладеного у формі рішення № 4794-МР від 22 травня 2024 року (авт.: рішення ради про відмову ТОВ «....» у задоволенні поданої ним заяви про поновлення договору оренди землі)

Постанова КАС ВС від 27 березня 2025 року у справі № 480/5652/24 (про адміністративний акт у сфері розпорядження земельними ділянками комунальної власності)

Рішення суб'єкта владних повноважень, ухвалене за результатами розгляду заяви поданої у межах адміністративного провадження, є адміністративним актом, який породжує спір у сфері публічно-правових відносин, підпорядкованих вимогам Закону України «Про адміністративну процедуру». **Такий спір підлягає розгляду саме адміністративними судами, оскільки предметом перевірки є законність процедури ухвалення акта суб'єктом владних повноважень, включаючи дотримання принципів прозорості, участі сторони в адміністративному провадженні, належного інформування особи та обґрунтування мотивів прийняття такого рішення.** При цьому існування попередніх цивільно-правових договірних відносин між сторонами не виключає публічно-правового характеру спору, якщо оскаржуваний адміністративний акт (рішення) було ухвалене суб'єктом владних повноважень в межах його владно-управлінських функцій за регламентованою законом адміністративною процедурою.

Постанова КАС ВС від 27 березня 2025 року у справі № 480/5652/24 (про важливість принципів АП)

Порушення суб'єктом владних повноважень адміністративної процедури, встановленої Законом України «Про адміністративну процедуру», зокрема **принципів забезпечення участі особи у провадженні**, надання можливості подання пояснень та доказів, належного інформування про слухання у справі, є **самостійною та достатньою підставою для оскарження відповідного адміністративного акта в суді**, що здійснює правосуддя в межах адміністративної юрисдикції. У таких справах адміністративний суд насамперед перевіряє дотримання процедурних вимог, що є важливою гарантією законності та справедливості прийнятого адміністративного акта. **Навіть за наявності матеріально-правових підстав, недотримання процедурних гарантій може бути самостійною підставою для визнання адміністративного акта протиправним**, якщо таке порушення вплинуло на реалізацію прав особи.

Нагадування про принципи АП

Під принципами адміністративної процедури слід розуміти ключові базові ідеї, які лежать в основі здійснення процедурної діяльності, характеризуються універсальністю та визначають спрямованість дій суб'єктів публічного адміністрування.

Відповідно до частини 1 статті 4 ЗАП принципами адміністративної процедури є:

- 1) верховенство права, у тому числі законності та юридичної визначеності (статті 5 та 6 ЗАП);
- 2) рівність перед законом (стаття 7);
- 3) обґрунтованість (стаття 8);
- 4) безсторонність (неупередженість) адміністративного органу (стаття 9);
- 5) добросовісність і розсудливість (стаття 10);
- 6) пропорційність (стаття 11);
- 7) відкритість (стаття 12);
- 8) своєчасність і розумний строк (стаття 13);
- 9) ефективність (стаття 14);
- 10) презумпція правомірності дій та вимог особи (стаття 15);
- 11) офіційність (стаття 16);
- 12) гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні (стаття 17);
- 13) гарантування ефективних засобів правового захисту (стаття 18 ЗАП).

Нагадування про принципи АП

Принципи адміністративної процедури, визначені цим Законом, поширюються також на адміністративну діяльність адміністративних органів, що не вимагає прийняття адміністративних актів.

Принципи є основою для усунення прогалин у правовому регулюванні, а також інструментом для вирішення колізій у цій сфері.

Такий підхід підтверджується положеннями:

- ❖ *частини 2 статті 3 ЗАП / «2. Законом можуть бути встановлені особливості адміністративного провадження для окремих категорій адміністративних справ. Такі особливості повинні відповідати принципам адміністративної процедури, визначеним цим Законом»/;*
- ❖ *пункту 3 розділу IX «Прикінцеві і перехідні положення» ЗАП / «3. До приведення законодавчих актів у відповідність із цим Законом вони застосовуються в частині, що не суперечить принципам цього Закону.»/.*

Стаття 2 КАС України

Відповідно до частини другої статті 2 КАСУ у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони:

- 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України;
- 2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано;
- 3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії);
- 4) безсторонньо (неупереджено);
- 5) добросовісно;
- 6) розсудливо;
- 7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації;
- 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія);
- 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення;
- 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку.

! Наведені вище критерії судової перевірки є вимогами не лише для адміністративного суду, а й для суб'єктів владних повноважень (тепер ЗАП використовує термін «адміністративний орган» - АО).

Постанова КАС ВС від 10 лютого 2026 року у справі № 160/22060/24 (про оскарження процедурного рішення щодо відмови у зупиненні АП)

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 10 лютого 2026 року у справі № 160/22060/24 за позовом ОСОБА_1 до Департаменту по роботі з активами Дніпровської міської ради, треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідача: Дніпровська міська рада, Товариство з обмеженою відповідальністю «НЕСТ СІТІ», ОСОБА_2, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні позивача: ОСОБА_3 про скасування рішень, зобов'язання вчинення дій.

!! Ключовим правовим питанням, що постало у справі і на яке Верховний Суд, враховуючи межі касаційного перегляду, надавав відповідь, було: *чи може бути процедурне рішення уповноваженої особи адміністративного органу щодо відмови у зупиненні адміністративного провадження самостійним предметом судового розгляду.*

Постанова КАС ВС від 10 лютого 2026 року у справі № 160/22060/24 (про оскарження процедурного рішення щодо відмови у зупиненні АП)

з8. Зміст наведених норм Закону №2073-ІХ дає підстави для висновку, що **до моменту прийняття адміністративного акта**, тобто рішення або юридично значущої дії індивідуального характеру, прийнятого (вчиненого) адміністративним органом для вирішення конкретної справи та спрямованого (спрямованої) на набуття, зміну, припинення чи реалізацію прав та/або обов'язків окремої особи (осіб), **оскарженню підлягає рішення (дія), яким на якийсь певний час припиняється (спиняється) рух (поступ, перебіг) правовстановлювальних, правозобов'язальних чи будь-яких інших значимих дій у справі.** У протилежному значенні, коли приймається рішення відмовити в зупиненні адміністративного провадження, після якого рух справи не зупиняється і не створюється перешкод для здійснення провадження у ній, **то таке рішення не підлягає оскарженню до моменту прийняття адміністративного акта.**

**Постанова КАС ВС від 10 лютого 2026 року у справі
№ 160/22060/24 (про оскарження процедурного рішення щодо
відмови у зупиненні АП)**

39. В означеному контексті Суд зауважує, що законодавець цілеспрямовано обмежив коло процедурних дій та/або процедурних рішень, які підлягають самотійному оскарженню, з огляду на пріоритетність вирішення тих чи інших питань. Надання учасникам адміністративного провадження права на оскарження всіх дій та/або процедурних рішень до моменту прийняття адміністративного акта (незалежно від їх суті і значення) стало б передумовою для зловживання учасниками адміністративного провадження своїми правами та безпідставного затягування розгляду справи, що не відповідало б меті, на досягнення якої спрямовані положення Закону №2073-ІХ.

Постанова КАС ВС від 03 березня 2026 року у справі № 380/7707/25 (про реалізацію ОМС функцій публічної адміністрації у сфері земельних правовідносин)

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду (КАС ВС) від 03 березня 2026 року у справі № 380/7707/25 за позовом ОСОБА_1 до Львівської міської ради, треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні позивачки: Споживчий кооператив «Геофізик», Головне управління Держгеокадастру у Львівській області, про зобов'язання вчинити дії.

На цій стадії спір стосувався поки що юрисдикції спору (як розглядати цей спір - в порядку цивільного чи в порядку адміністративного судочинства), а не по суті заявлених вимог позивачки (визнання за нею права постійного користування частиною земельної ділянки, що не буде мати судової перспективи).

**Постанова КАС ВС від 03 березня 2026 року у справі № 380/7707/25
(про реалізацію ОМС функцій публічної адміністрації у сфері
земельних правовідносин)**

25. Отже, колегія суддів констатує, що **правовідносини, які виникають у сфері розпорядження земельними ділянками комунальної власності, регулюються не лише спеціальним законом у сфері земельних відносин, яким є Земельний кодекс України, але й Законом № 2073-ІХ, який було розроблено з метою забезпечення ефективного та якісного рівня законодавчої регламентації процедур зовнішньо-управлінської діяльності органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та інших суб'єктів, які законом уповноважені здійснювати владні управлінські функції, та захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у відносинах із державою.**

30. Враховуючи той факт, що правовідносини, пов'язані з ухваленням органом місцевого самоврядування рішення з питань надання в користування земельної ділянки, стосуються реалізації функцій публічної адміністрації у сфері земельних правовідносин, вони підпадають під дію Закону № 2073-ІХ, **як адміністративна справа, що розглядається суб'єктом владних повноважень шляхом прийняття відповідного адміністративного акта.** Зазначені правовідносини не включені до вичерпного переліку винятків, визначеного частиною другою статті 1 зазначеного закону, отже, не виключені з його сфери правового регулювання.

Постанова КАС ВС від 19 травня 2026 року у справі № 160/10740/25 (про чотири аспекти адміністративної процедури)

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду (далі – КАС ВС) від 19 травня 2026 року у справі № 160/10740/25 за позовом ОСОБА_1 до Дніпровської міської ради за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні позивача - ОСОБА_2 , ОСОБА_3 , за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідача - Товариства з обмеженою відповідальністю "НЕСТ СІТІ", ОСОБА_4 , Департаменту по роботі з активами Дніпровської міської ради, про визнання протиправними дій та зобов'язання вчинити певні.

У постанові КАС ВС детально висвітлив чотири аспекти адміністративної процедури:

- 1) щодо обов'язку адміністративного органу повідомляти заінтересованих осіб, які йому відомі, про початок адміністративного провадження;**
- 2) щодо залучення заінтересованої особи до участі в адміністративному провадженні до набрання чинності адміністративним актом;**
- 3) щодо права позивачки на оскарження рішення;**
- 4) щодо обов'язковості мотивувальної частини спірних рішень.**

Постанова КАС ВС від 19 травня 2026 року у справі № 160/10740/25 (про обов'язок АО повідомляти заінтересованих осіб, які йому відомі, про початок адміністративного провадження)

51..... Відповідач розмістив повідомлення на офіційному сайті в той же день, але не робив персонального повідомлення позивачки, хоча земельні ділянки суміжні із земельними ділянками позивачки і відповідач об'єктивно міг та повинен був ідентифікувати власника суміжної ділянки як заінтересовану особу.

52. Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 47 Закону №2073-ІХ залучення заінтересованих осіб є обов'язком, а не правом адміністративного органу. Власник суміжної земельної ділянки є заінтересованою особою у розумінні п. 2 ст. 27 зазначеного Закону, оскільки зміна цільового призначення суміжних ділянок безпосередньо впливає на умови використання та опосередковано на вартість земельної ділянки позивачки. Посилання апеляційного суду на те, що факт участі особи у попередніх провадженнях не є самостійною підставою для її залучення, не відповідає вимогам зазначеної норми і фактично позбавляє суміжних землевласників гарантій, передбачених законодавством.

Розміщення повідомлення на сайті міської ради є необхідним, але не завжди достатнім способом повідомлення відомих заінтересованих осіб. Стаття 49 Закону №2073-ІХ прямо передбачає персональне повідомлення у тих випадках, коли адміністративний орган знає або повинен знати про існування заінтересованої особи.

Постанова КАС ВС від 19 травня 2026 року у справі № 160/10740/25 (щодо залучення заінтересованої особи до участі в адміністративному провадженні до набрання чинності адміністративним актом)

56. Відповідно до ч.ч. 2-4 ст. 49 Закону №2073-IX заінтересована особа може залучатися до участі в адміністративному провадженні адміністративним органом за його ініціативою або за клопотанням іншого учасника адміністративного провадження.

Особа, право, свобода чи законний інтерес якої зачіпається справою, може клопотати про отримання статусу заінтересованої особи.

Рішення про надання чи відмову в наданні особі статусу заінтересованої особи приймається адміністративним органом у порядку, встановленому статтею 50 цього Закону, про що повідомляється такій особі та зазначається у матеріалах справи.

Постанова КАС ВС від 19 травня 2026 року у справі № 160/10740/25 (щодо права на оскарження рішення ОМС)

65. Відповідно до ст. 5 КАС України кожна особа має право звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси. **Законний інтерес суміжного землевласника у збереженні дозволеного виду використання земель та недопущенні несанкціонованого ущільнення забудови є очевидним і охоронюваним нормами земельного та містобудівного законодавства.**

Постанова КАС ВС від 19 травня 2026 року у справі № 160/10740/25 (щодо права на оскарження рішення ОМС)

67.Натомість предметом цієї справи є **індивідуальні адміністративні акти** - рішення про зміну цільового призначення конкретних земельних ділянок, а тому судові рішення у справі №160/25184/21 **не обмежує права позивачки оскаржувати конкретні рішення про зміну цільового призначення, зокрема з підстав порушення процедури та відсутності мотивування.**

68. Отже, відповідач був обізнаний, що позивачка є особою, на право, свободу чи законний інтерес якої негативно впливають або може вплинути спірні адміністративні акти. Суд погоджується з висновком суду першої інстанції про те, **що адміністративний орган безпідставно не залучив позивачку, як заінтересовану особу, та не повідомив її про початок адміністративного провадження, а також своєчасно не вирішив клопотання ОСОБА_1 від 18.03.2025 про надання статусу заінтересованої особи під час адміністративного провадження та формального його відхилив, чим порушив право позивачки на участь в адміністративній процедурі.**

Постанова КАС ВС від 19 травня 2026 року у справі № 160/10740/25 (щодо обов'язковості мотивувальної частини спірних рішень ОМС)

74. Відповідно до ч. 3 ст. 85 Закону №2073-ІХ у разі якщо адміністративний акт не містить мотивувальної частини, у випадку, якщо відповідно до цього Закону вона є обов'язковою, **такий акт скасовується.**

75. Верховний Суд погодився з висновком суду першої інстанції про те, що оскаржувані адміністративні акти впливають на права та законні інтереси ОСОБА_1, як наслідок, **адміністративний орган був зобов'язаний мотивувати свої рішення.** Оскільки спірні рішення не містять мотивувальної частини, вони не відповідають вимогам Закону №2073-ІХ та Земельного кодексу України в цій частині, і **повинні бути скасовані.**

Верховний Суд про адміністративну процедуру (дискреція міської ради як адміністративного органу)

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 08 липня 2026 року у справі № 440/7539/24 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «ЛЕВАДА-ОАЗИС ПЛЮС» до Полтавської міської ради, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні відповідача - Управління з питань містобудування та архітектури, про визнання протиправним та скасування рішення, зобов'язання вчинити дії.

24. повноваження міської ради **щодо зміни цільового призначення земельних ділянок комунальної власності** реалізуються шляхом прийняття обов'язкових до виконання рішень на її пленарних засіданнях (сесійно). Водночас, хоча рада й діє самостійно від імені територіальної громади як розпорядник земель, її повноваження ухвалювати такі рішення **не є абсолютним, оскільки обмежене імперативним конституційним принципом законності**, який зобов'язує орган місцевого самоврядування вчиняти дії лише у спосіб, передбачений законом, та **чітко в межах відповідного виду функціонального призначення території, заздалегідь визначеного затвердженою містобудівною документацією.**

Постанова КАС ВС від 08 липня 2026 року у справі № 440/7539/24 (Полтава)

25. Таким чином, єдиною умовою, визначеною положеннями ЗК України, для зміни цільового призначення земельної ділянки є узгодженість такої зміни з положеннями затвердженої містобудівної документації на місцевому рівні. За наявності такої узгодженості та дотримання вимог закону щодо розробки документації із землеустрою, орган місцевого самоврядування **не наділений абсолютною дискрецією** відмовляти у задоволенні відповідного клопотання за відсутності передбачених законом підстав.

Постанова КАС ВС від 08 липня 2026 року у справі № 440/7539/24 (Полтава)

46. Відповідно до пункту 7 частини першої статті 2 Закону України від 17 лютого 2022 року № 2073-ІХ «Про адміністративну процедуру» (далі - Закон № 2073-ІХ) **дискреційне повноваження** - це таке, що надане адміністративному органу законом, **обирати один із можливих варіантів рішення відповідно до закону та мети, з якою таке повноваження надано.**

47. Крім того, положення **Рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи №R (80)2** стосовно здійснення адміністративними органами влади дискреційних повноважень, що були прийняті 11 березня 1980 року Комітетом Міністрів, передбачають, що під **дискреційними повноваженнями** **слід розуміти повноваження, які адміністративний орган, приймаючи рішення, може здійснювати з певною свободою розсуду, тобто, коли такий орган може обирати з кількох юридично допустимих рішень те, яке він вважає найкращим за даних обставин.**

Постанова КАС ВС від 08 липня 2026 року у справі № 440/7539/24 (Полтава)

49. Згідно з частиною третьою статті 6 Закону № 2073 – IX здійснення адміністративним органом дискреційного повноваження вважається законним у разі дотримання **таких умов**: 1) дискреційне повноваження передбачено законом; 2) дискреційне повноваження здійснюється у межах та у спосіб, що передбачені Конституцією України та законом; 3) правомірний вибір здійснено адміністративним органом для досягнення мети, з якою йому надано дискреційне повноваження, і відповідає принципам адміністративної процедури, визначеним цим Законом; 4) вибір рішення адміністративного органу здійснюється без відступлення від попередніх рішень, прийнятих тим самим адміністративним органом в однакових чи подібних справах, крім обґрунтованих випадків.

Постанова КАС ВС від 08 липня 2026 року у справі № 440/7539/24 (Полтава)

50. На підставі вищенаведених норм слід дійти висновку про те, що дискреція органу місцевого самоврядування не є абсолютною і передбачає свободу вибору виключно з-поміж кількох юридично допустимих, правомірних рішень, прийнятих для досягнення визначеної законом мети. Оскільки рішення міської ради як адміністративний акт відповідно до частини тринадцятої статті 59 Закону № 280/97-ВР має **беззастережно відповідати імперативним критеріям законності**, зокрема встановленим частиною третьою статті 6 Закону № 2073-IX, будь-який відступ від меж, способу чи засад адміністративної процедури нівелює правомірний характер розсуду органу, перетворюючи його на свавілля, що виключає правомірність посилань на дискреційні повноваження у разі ухвалення необґрунтованого або протиправного рішення.

Постанова КАС ВС від 08 липня 2026 року
у справі № 440/7539/24 (Полтава)

59. Зі змісту вказаної правової норми слідує, що у разі, якщо суб'єкт владних повноважень використав надане йому законом право на прийняття певного рішення за наслідками звернення особи, але останнє визнане судом протиправним з огляду на його невідповідність чинному законодавству, при цьому суб'єктом звернення дотримано усіх визначених законом умов, то **суд вправі зобов'язати суб'єкта владних повноважень прийняти певне рішення.**

65. Суд також враховує, що у спірних правовідносинах Полтавською міськрадою було допущено протиправну бездіяльність та в подальшому прийнято протиправне рішення, що мало наслідком повторне звернення позивача до суду, а тому обґрунтованим є висновок судів попередніх інстанцій про те, що **ефективним способом захисту порушених прав позивача у спірних правовідносинах буде саме зобов'язання Полтавської міськради прийняти рішення про зміну цільового призначення земельних ділянок ...**

Верховний Суд про важливість дотримання ОМС адміністративної процедури

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 30 червня 2026 року у справі № 240/15918/25 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю "Надра Інвест" до Хорошівської селищної ради Житомирської області про визнання протиправним та скасування рішення, зобов'язання вчинити дії.

38. правова процедура встановлює межі вчинення повноважень органами публічної влади і, в разі її неналежного дотримання, дає підстави для оскарження до суду таких дій особою, чий інтерес вони зачіпають. Встановлена правова процедура є важливою гарантією недопущення зловживань з боку суб'єктів владних повноважень під час прийняття рішень та вчинення дій, які повинні забезпечувати, першою чергою, справедливе ставлення до особи, а також дотримання загального принципу юридичної визначеності, складовою якої є принцип легітимних очікувань.

Постанова КАС ВС від 30 червня 2026 року у справі № 240/15918/25

46. **Істотне порушення суб'єктом владних повноважень адміністративної процедури, зокрема ненадання особі реальної можливості бути почутою, подати пояснення чи заперечення, або відсутність належного мотивування адміністративного акта, може бути підставою для визнання такого акта протиправним, якщо таке порушення вплинуло або об'єктивно могло вплинути на реалізацію прав чи законних інтересів особи. Водночас суто формальні або технічні недоліки процедури, які не мали такого впливу, самі по собі не є достатньою підставою для скасування адміністративного акта.**

47. **Суди, ухвалюючи рішення, не дослідили і не перевірили доводи позивача про те, що Селищна рада в односторонньому порядку змінила істотні умови оренди земельної ділянки порівняно з попередніми періодами, не погодивши їх з позивачем, без забезпечення його участі у адміністративній процедурі, без надання можливості подати пояснення та заперечення, що порушує принципи рівності, справедливості та добросовісності, закріплені в Закону № 2073-IX. Суди не надали оцінку доводам позивача про те, що земельні ділянки мають надаватися власникам спеціальних дозволів на строк дії такого дозволу. Не надали оцінки посиланням позивача про неспівмірність оспорюваного рішення зі строком дії спеціального дозволу на користування надрами, за наявності імперативних норм статті 66 Земельного кодексу України, та недотримання відповідачем вимог пункту 284.4 статті 284 Податкового кодексу України під час встановлення ним розміру орендної плати.**

Верховний Суд про юрисдикцію спору про визнання права постійного користування земельною ділянкою

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 13 серпня 2026 року у справі № 380/13415/25 за позовом ОСОБА_1 до Львівської міської ради, про зобов'язання вчинити дії (цивільне чи адміністративне судочинство).

Суди попередніх інстанцій виходили з того, що відповідач у спірних правовідносинах не здійснює владної управлінської функції, а суть спору зводиться до наявності у позивача права користування земельною ділянкою та подальшої її передачі у постійне користування.

Постанова КАС ВС від 13 серпня 2026 року у справі № 380/13415/25 (Львів)

38. Земельний характер спору сам по собі не свідчить про його приватноправову природу. Якщо особа оскаржує нерозгляд заяви, неприйняття рішення або іншу бездіяльність органу місцевого самоврядування під час здійснення ним владних повноважень, такий **спір належить до адміністративної юрисдикції**. Саме адміністративний суд забезпечує судовий контроль за виконанням суб'єктом владних повноважень установленого законом обов'язку та ефективний захист особи від його бездіяльності.

57. На відміну від учасників цивільних відносин, які здійснюють свої права вільно, на власний розсуд, Львівська міська рада у спірних правовідносинах зобов'язана діяти в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України відповідно до частини другої статті 19 Конституції України, **а тому її бездіяльність не може бути оцінена як поведінка рівного учасника цивільних відносин**.

Постанова КАС ВС від 13 серпня 2026 року у справі № 380/13415/25 (Львів)

63. Такий висновок узгоджується з правовою позицією Конституційного Суду України, викладеною у Рішенні від 01 квітня 2010 року № 10-рп/2010 стосовно поширення компетенції адміністративних судів на "спори фізичних чи юридичних осіб із суб`єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності" слід розуміти так, що до публічно-правових спорів, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів, належать і земельні спори фізичних чи юридичних осіб з органом місцевого самоврядування як суб`єктом владних повноважень, пов`язані з оскарженням його рішень, дій чи бездіяльності.

64. Ураховуючи зазначене, Верховний Суд вважає, що оскаржувана позивачем бездіяльність Львівської міської ради щодо нерозгляду його заяви з питань землекористування була допущена відповідачем під час реалізації ним функцій публічної адміністрації у сфері земельних правовідносин та пов`язана з процедурою прийняття індивідуального адміністративного акта, у зв`язку з чим цей спір є **публічно-правовим** і підлягає розгляду за правилами адміністративного судочинства.

Дякую за увагу!

Висвітлення земельної проблематики на
телеграм-каналі «Земельні відносини:
професійно про актуальне» -

<https://t.me/zemexperts>